บทที่ 3
การระบุเอกลักษณ์พารามิเตอร์ของสมการกำลังงานสูญเสีย

3.1 บทนำ

งานวิจัยนี้ได้มีการคำนวณค่ากำลังงานสูญเสียของมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรงชนิดแยกกระตุ้น เพราะฉะนั้นค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ที่ใช้ในสมการกำลังงานสูญเสียจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลการคำนวณ แต่เนื่องจากเป็นการยากที่ผู้วิจัยจะทราบพารามิเตอร์ของกำลังงานสูญเสียจากบริษัทผู้ผลิตมอเตอร์ ด้วยเหตุนี้งานวิจัยนี้จึงนำเสนอการประยุกต์วิธีทางปัญญาประดิษฐ์สำหรับหาค่าพารามิเตอร์ดังกล่าวเพื่อให้ได้ค่าที่เหมาะสมที่สุด โดยเลือกวิธี ที่เรียกว่า วิธีการค้นหาแบบตาบูเชิงปรับตัว (Adaptive Tabu Search) หรือเรียกโดยย่อว่า “ATS” ดังนั้นในบทนี้จึงนำเสนอหลักการทำงาน กระบวนการค้นหาแบบตาบูเชิงปรับตัวที่ใช้สำหรับการค้นหาค่าพารามิเตอร์ของสมการกำลังงานสูญเสีย ขอบเขตการค้นหา และการทดสอบพารามิเตอร์ รวมทั้งการตรวจสอบผลการค้นหาไว้ในบทนี้

3.2 หลักการทำงานของวิธีการค้นหาแบบตาบูเชิงปรับตัว

การค้นหาแบบตาบูเชิงปรับตัว เป็นอัลกอริทึมที่ถูกพัฒนาขึ้นมาจากอัลกอริทึมการค้นหาแบบตาบู (Tabu Search: TS) มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการค้นหาคำตอบให้ดียิ่งขึ้น อัลกอริทึมนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นโดย กองพัน อารีรักษ์ และสราวุฒิ สุจิตจร ในปี พ.ศ. 2545 โดยได้ทำการเพิ่ม 2 กลไกเข้าไปในการค้นหาแบบตาบูธรรมดา คือ การเดินย้อนรอย (black tracking) และการปรับค่ารัศมีการค้นหา (adaptive search radius) กลไกการเดินย้อนรอยจะเกิดขึ้นเมื่อจำนวนคำตอบในแต่ละรอบเท่ากับจำนวนคำตอบสูงสุด กลไกนี้จะเลือกคำตอบในรายการตาบู (Tabu list) เพื่อนำมากำหนดเป็นคำตอบเริ่มต้นสำหรับการค้นหาในรอบถัดไป ทั้งนี้เพื่อให้หลุดออกจากคำตอบที่เป็นแบบวงแคบเฉพาะถิ่น สำหรับกลไกการปรับค่ารัศมีการค้นหาจะทำการปรับลดรัศมีในระหว่างการค้นหาจนกระทั่งการค้นหาเข้าใกล้คำตอบที่ดีที่สุด โดยอัลกอริทึมการค้นหาแบบตาบูเชิงปรับตัวพิจารณาได้ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดพื้นที่การค้นหา รัศมีการค้นหา และจำนวนรอบสูงสุดของการค้นหา

ขั้นตอนที่ 2 ทำการสุ่มคำตอบเริ่มต้น S_0 ภายในพื้นที่การค้นหา (search space) และให้ S_0 เป็นคำตอบที่ดีที่สุดแบบวงแคบเฉพาะถิ่น (best_neighbor) ดังรูปที่ 3.1

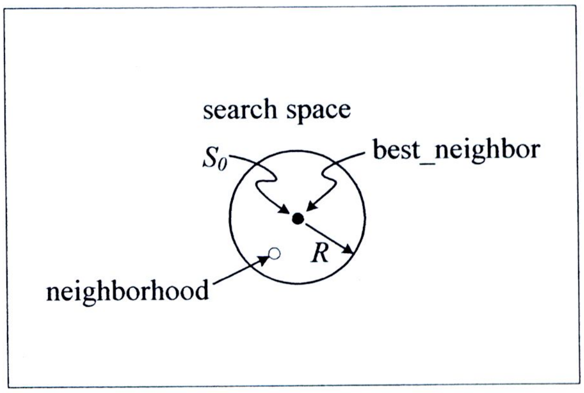

รูปที่ 3.1 สุ่มค่า S_0 ในพื้นที่การค้นหา

ขั้นตอนที่ 3 ทำการสุ่มเลือกคำตอบจำนวน N คำตอบ (N neighborhood) รอบ ๆ S_0 ภายในพื้นที่รัศมีการค้นหา R และกำหนดให้เซต $S(R)$ เป็นเซตของคำตอบ N คำตอบ ซึ่งเรียกว่า คำตอบรอบข้าง ดังรูปที่ 3.2

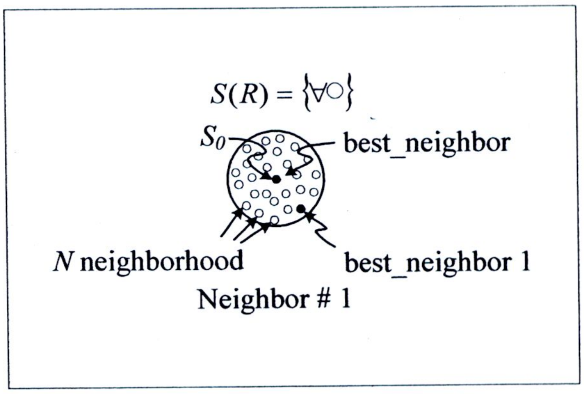

รูปที่ 3.2 ค่าใกล้เคียงรอบ ๆ S_0

ขั้นตอนที่ 4 ทำการประเมินคำตอบด้วยฟังก์ชันวัตถุประสงค์ของแต่ละสมาชิกใน $S(R)$ โดยกำหนดให้ S_1 เป็นคำตอบที่ดีที่สุด (best_neighbor 1) ใน $S(R)$

ขั้นตอนที่ 5 ถ้า $S_1 < S_0$ ดังนั้นกำหนดให้ $S_0 = S_1$ และเก็บค่า S_0 ในรายการตาบูดังรูปที่ 3.3 และรูปที่ 3.4

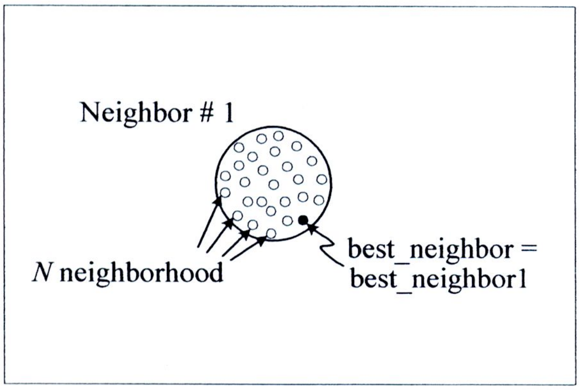

รูปที่ 3.3 กำหนดค่าใกล้เคียงใหม่

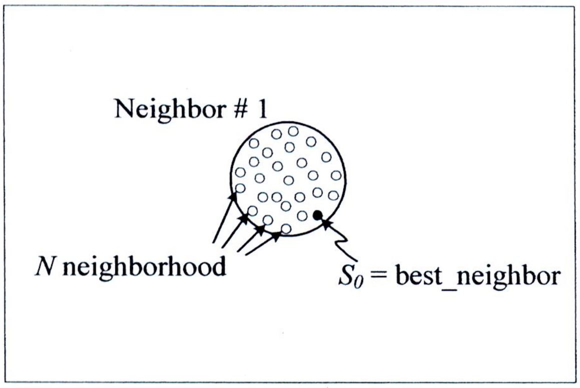

รูปที่ 3.4 กำหนดค่า S_0 ใหม่

ขั้นตอนที่ 6 ถ้า $count \geq count_{max}$ จะหยุดกระบวนการการค้นหา โดยที่ค่า S_0 คือ คำตอบที่ดีที่สุดไม่เช่นนั้นจะกลับไปสู่ขั้นตอนที่ 3 และเริ่มกระบวนการใหม่อีกครั้งจนกระทั่งได้คำตอบที่พอใจ

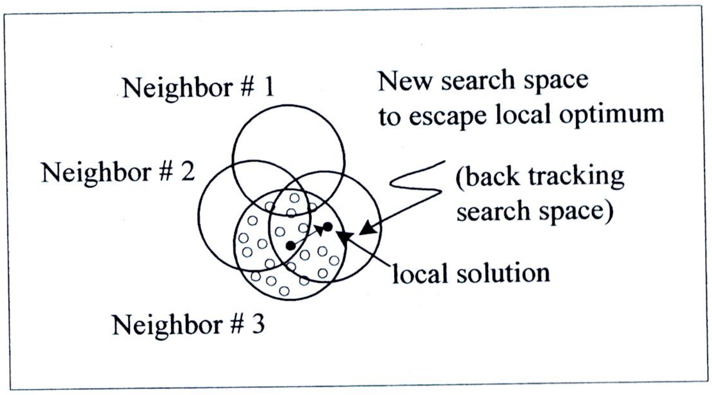

รูปที่ 3.5 กลไกการเดินย้อนรอย

ขั้นตอนที่ 7 จะเข้าสู่กลไกการเดินย้อนรอย เมื่อจำนวนคำตอบในแต่ละรอบไม่หลุดออกจากคำตอบที่เป็นวงแคบเฉพาะถิ่น (local solution) เป็นจำนวนเท่ากับจำนวนคำตอบสูงสุดที่ได้ทำการตั้งค่าไว้ กลไกนี้จะเลือกคำตอบที่ดีที่สุดที่ได้จากการค้นหาในพื้นที่การค้นหาเดิมในรายการตาบูเพื่อนำมากำหนดเป็นคำตอบเริ่มต้นสำหรับการค้นหาในรอบถัดไป ทั้งนี้เพื่อให้หลุดออกจากคำตอบที่เป็นแบบวงแคบเฉพาะถิ่น ดังรูปที่ 3.5

ขั้นตอนที่ 8 จะเข้าสู่กลไกการปรับค่ารัศมีการค้นหา โดยจะปรับลดรัศมีลงเรื่อย ๆ ตามความสัมพันธ์ดังสมการที่ (3.1)

$$radius_{new} = \frac{radius_{old}}{DF} \tag{3.1}$$

โดยที่ DF คือ ตัวประกอบปรับลดค่ารัศมี (Decreasing Factor)

3.3 การระบุเอกลักษณ์พารามิเตอร์

การระบุเอกลักษณ์พารามิเตอร์ด้วยวิธี ATS ในงานวิจัยนี้ จะค้นหาค่าพารามิเตอร์ของสมการกำลังงานสูญเสียรวมในมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรงชนิดแยกกระตุ้นตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ดังสมการที่ (2.25) โดยจะดำเนินการค้นหาพารามิเตอร์ 2 ค่า คือ ค่าคงที่ของกำลังงานสูญเสียฮีสเตอริซีส (K_h) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกำลังงานสูญเสียจากแกนเหล็ก และค่าคงที่ของกำลังงานสูญเสียจากภาระการใช้งาน (K_{st}) การระบุเอกลักษณ์พารามิเตอร์มีขั้นตอนในการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.3.1 การทดสอบมอเตอร์สำหรับการระบุเอกลักษณ์

การทดสอบมอเตอร์เพื่อใช้สำหรับการระบุเอกลักษณ์ จะทำการทดสอบด้วยกัน 5 ชุดข้อมูล คือ 80% 90% 100% 110% และ 120% ของความเร็วพิกัด และได้ทำการแบ่งชุดข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ ชุดข้อมูล 80% 100% และ 120% ของความเร็วพิกัด จะใช้สำหรับการระบุเอกลักษณ์ และชุดข้อมูล 90% และ 110% ของความเร็วพิกัดใช้สำหรับการตรวจสอบความถูกต้องจากการระบุเอกลักษณ์ โดยจะทำการทดสอบมอเตอร์ตามรูปที่ 3.6 และมีภาพถ่ายการทดสอบมอเตอร์เป็นดังรูปที่ 3.7 แสดงได้ดังนี้

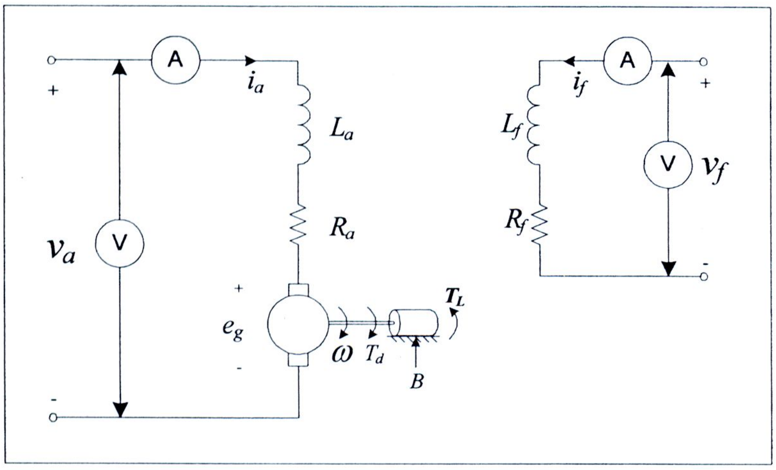

รูปที่ 3.6 การทดสอบมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรงชนิดแยกกระตุ้น

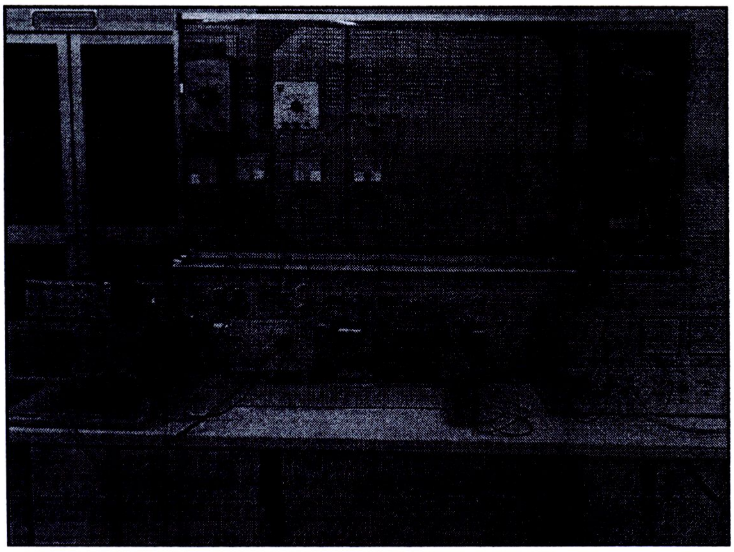

รูปที่ 3.7 ภาพถ่ายการทดสอบมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรงชนิดแยกกระตุ้น

การดำเนินการทดสอบมอเตอร์ จะดำเนินการดังนี้ คือ

- การทดสอบที่ 80% และ 90% ของความเร็วพิกัด จะปรับกระแสและแรงดันสนามให้คงที่ที่พิกัด และปรับแรงดันอาร์เมเจอร์ให้ได้ความเร็วตามที่ต้องการ

- การทดสอบที่ 100% ของความเร็วพิกัด จะปรับกระแสและแรงดันของวงจรสนามและวงจรอาร์เมเจอร์ไปที่พิกัด

- การทดสอบที่ 110% และ 120% ของความเร็วพิกัด จะปรับแรงดันอาร์เมเจอร์ให้คงที่ที่พิกัด และปรับแรงดันทางฝั่งวงจรสนามให้ได้ความเร็วตามที่ต้องการ

การทดสอบมอเตอร์ที่ความเร็วต่าง ๆ นั้นได้ทำการวัดค่ากระแสและแรงดันทั้งด้านอาร์เมเจอร์และสนาม รวมถึงค่าแรงบิด เพื่อนำไปคำนวณหาค่ากำลังงานอินพุต กำลังงานเอาต์พุต และกำลังงานสูญเสียของมอเตอร์ โดยสมการที่ใช้ในการคำนวณค่ากำลังงานอินพุตและกำลังงานเอาต์พุต ได้แสดงไว้ในบทที่ 2 สมการที่ (2.12) และ (2.13) ตามลำดับ ส่วนสมการคำนวณกำลังงานสูญเสียจะเป็นดังสมการที่ (3.2) และผลจากการทดสอบมอเตอร์พร้อมทั้งผลจากการคำนวณ แสดงได้ดังตารางที่ 3.1 ดังนี้

$$P_{loss} = P_{in} - P_{out} \tag{3.2}$$

ตารางที่ 3.1 ผลการทดสอบมอเตอร์

speed		v_a	i_a	v_f	i_f	T_L	P_{in}	P_{out}	P_{loss}
%	rad/s	(V)	(A)	(V)	(A)	$(N \cdot m)$	(W)	(W)	(W)
80	197.71	182.80	2.20	220.00	0.30	1.54	468.16	304.28	163.88
90	222.43	201.20	2.20	220.00	0.30	1.54	508.64	342.53	166.11
100	247.87	220.00	2.20	220.00	0.30	1.55	550.00	383.71	166.29
110	270.28	220.00	2.20	186.50	0.22	1.39	524.10	374.34	149.76
120	297.40	220.00	2.20	143.30	0.19	1.23	511.23	365.81	145.42

3.3.2 การค้นหาค่าพารามิเตอร์ของสมการกำลังงานสูญเสีย

การค้นหาค่าพารามิเตอร์ของสมการกำลังงานสูญเสียจะดำเนินการ โดยค้นหาค่าพารามิเตอร์ 2 ค่า โดยใช้วิธีทางปัญญาประดิษฐ์ที่เรียกว่า วิธีการค้นหาแบบตาบูเชิงปรับตัว หรือ

วิธี ATS ตามที่อธิบายไว้ในหัวข้อที่ 3.2 ซึ่งการค้นหาค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี ATS สามารถพิจารณาได้ดังรูปที่ 3.8 ดังนี้

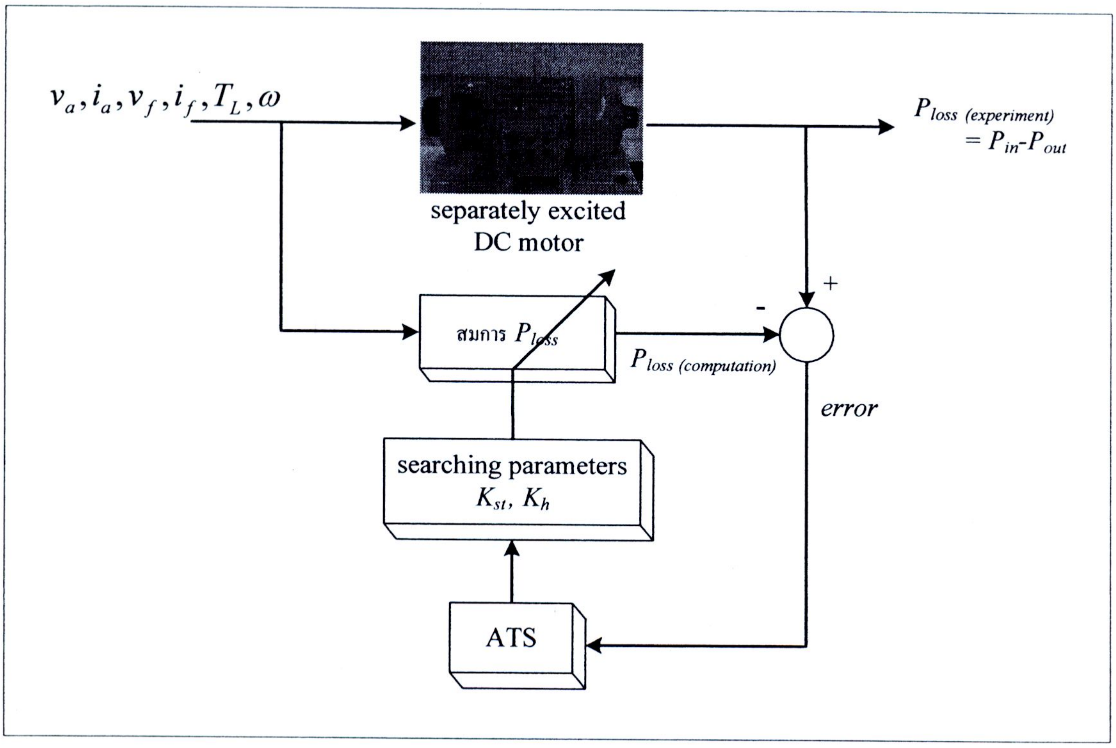

รูปที่ 3.8 แผนภาพการค้นหาค่าพารามิเตอร์ของสมการกำลังงานสูญเสียด้วยวิธี ATS

จากรูปที่ 3.8 การคำนวณค่าความผิดพลาด (error) ระหว่างค่ากำลังงานสูญเสียจากการทดสอบ ($P_{loss(experiment)}$) กับค่ากำลังงานสูญเสียจากการคำนวณ ($P_{loss(computation)}$) จะเป็นอินพุตให้ ATS ในการค้นหาค่าพารามิเตอร์ โดยค่าผิดพลาดดังกล่าวสามารถคำนวณได้จากสมการที่ (3.3) และการเลือกค่าพารามิเตอร์ของวิธี ATS จะพิจารณาจากฟังก์ชันวัตถุประสงค์ คือ *W* ซึ่งหมายถึง ค่าความผิดพลาดอาร์เอ็มเอส (root mean square error) ของค่า *error* สามารถคำนวณได้ดังสมการที่ (3.4) ดังนี้

$$error = \left| P_{loss(experiment)} - P_{loss(computation)} \right| \tag{3.3}$$

$$W = \sqrt{\frac{\sum error^2}{n}} \tag{3.4}$$

โดยที่ $error$ คือ ผลต่างของค่ากำลังงานสูญเสียจากการทดสอบกับค่ากำลังงานสูญเสียจากการคำนวณ

n คือ จำนวนจุดข้อมูลทั้งหมด

การกำหนดขอบเขตของการค้นหาเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญ ดังนั้นที่มาของขอบเขตของพารามิเตอร์ทั้ง 2 ค่า สามารถอธิบายได้ดังนี้

- ขอบเขตค่า K_{st}

ขอบเขตค่า K_{st} ได้มาจากการเปรียบเทียบ เนื่องจาก K_{st} เป็นค่าคงที่ของกำลังงานสูญเสียจากภาระการใช้งาน ซึ่งโดยทั่วไปสามารถคำนวณกำลังงานสูญเสียจากภาระการใช้งานได้จากสมการที่ (3.5) คือ

$$P_s = 1\%P_{in} = 1\%(V_a i_a + V_f i_f) \tag{3.5}$$

จาการศึกษาของ Alexander Kusko ในปี ค.ศ. 1983 ได้สมการกำลังงานสูญเสียจากภาระการใช้งานดังสมการที่ (3.6)

$$P_s = K_{st}\frac{60^2}{4\pi^2}i_a^2\omega^2 \tag{3.6}$$

นำค่า P_s จากสมการที่ (3.5) แทนในสมการที่ (3.6) จะเป็นดังสมการที่ (3.7) ดังนี้

$$1\%(V_a i_a + V_f i_f) = K_{st}\frac{60^2}{4\pi^2}i_a^2\omega^2 \tag{3.7}$$

แทนค่าต่าง ๆ ลงในสมการที่ (3.7) โดยใช้ค่าพารามิเตอร์ของมอเตอร์ตามที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 2 หัวข้อ 2.2.2 ซึ่งจากการคำนวณจะได้ค่า $K_{st} = 2.04\times10^{-7}$ ดังนั้นจึงกำหนดขอบเขตการค้นหา คือ $1\times10^{-9} - 1\times10^{-6}$

- ขอบเขตค่า K_h

ขอบเขตค่า K_h ได้มาจากการศึกษาของ Zaki ในปี 1998 จากการศึกษาของ Zaki เป็นมอเตอร์ขนาดใหญ่ ขนาด 1kW มีค่า $K_h = 0.067$ แต่มอเตอร์ที่ใช้ในงานวิจัยเป็นมอเตอร์ขนาด

300 W ซึ่งมีขนาดเล็กกว่า ดังนั้นค่า K_h จึงน่าจะมีค่าน้อยกว่าจึงกำหนดให้มีขอบเขตอยู่ในช่วง 1×10^{-4}- 1×10^{-1}

จากการกำหนดขอบเขตของพารามิเตอร์ข้างต้น ขอบเขตการค้นหาของ ATS เป็นดังตารางที่ 3.2 และทำการปรับขอบเขตการค้นหา เมื่อเกิดการชนกับขอบเขตบนหรือขอบเขตล่างของทั้ง 4 กรณี ยกตัวอย่างเช่น กรณีที่ 1 ค่า K_h มีค่าชนกับขอบเขตล่างการค้นหา จึงมีการขยายขอบเขตล่างออกไปอีก และเมื่อทำการปรับขอบเขตไปเรื่อย ๆ จะพบว่าขอบเขตการค้นหาในกรณีที่ 4 ค่าของพารามิเตอร์ทั้ง 2 อยู่ในช่วงของขอบเขตและมีค่า W น้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ขอบเขตของกรณีดังกล่าวในการค้นหาโดยวิธี ATS

ตารางที่ 3.2 ผลการกำหนดขอบเขตการค้นหา กรณีที่ 1 ถึงกรณีที่ 4

กรณี \ พารามิเตอร์		K_{st}	K_h	W
กรณีที่ 1	limits	$[1\times10^{-9}, 1\times10^{-6}]$	$[1\times10^{-4}, 1\times10^{-1}]$	3.5800
	result	8.67×10^{-7}	$\mathbf{1.00\times10^{-4}}$	
กรณีที่ 2	limits	$[1\times10^{-9}, 1\times10^{-6}]$	$[1\times10^{-5}, 1\times10^{-1}]$	3.5765
	result	8.67×10^{-7}	$\mathbf{1.00\times10^{-5}}$	
กรณีที่ 3	limits	$[5\times10^{-7}, 1\times10^{-6}]$	$[1\times10^{-8}, 1\times10^{-5}]$	3.5764
	result	8.67×10^{-7}	$\mathbf{1.00\times10^{-8}}$	
กรณีที่ 4	limits	$[5\times10^{-7}, 1\times10^{-6}]$	$[7\times10^{-9}, 1\times10^{-7}]$	3.5764
	result	8.67×10^{-7}	4.46×10^{-8}	

การปรับขอบเขตในแต่ละกรณีจะได้กราฟการลู่เข้าดังรูปที่ 3.9 ถึง 3.12 เมื่อพิจารณาจากกราฟจะสังเกตได้ว่าการลู่เข้าหาคำตอบเป็นไปอย่างรวดเร็วและรูปที่ 3.13 คือ กราฟการลู่เข้ารวมของทั้ง 4 กรณี เปรียบเทียบกัน แสดงได้ดังนี้

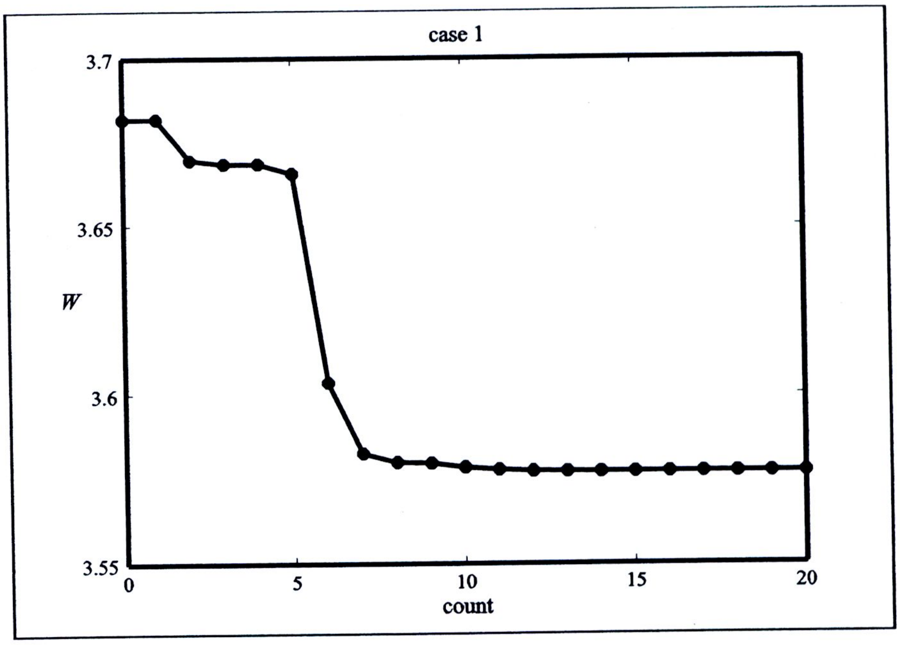

รูปที่ 3.9 การลู่เข้าหาคำตอบ *W* ของขอบเขตการค้นหากรณีที่ 1

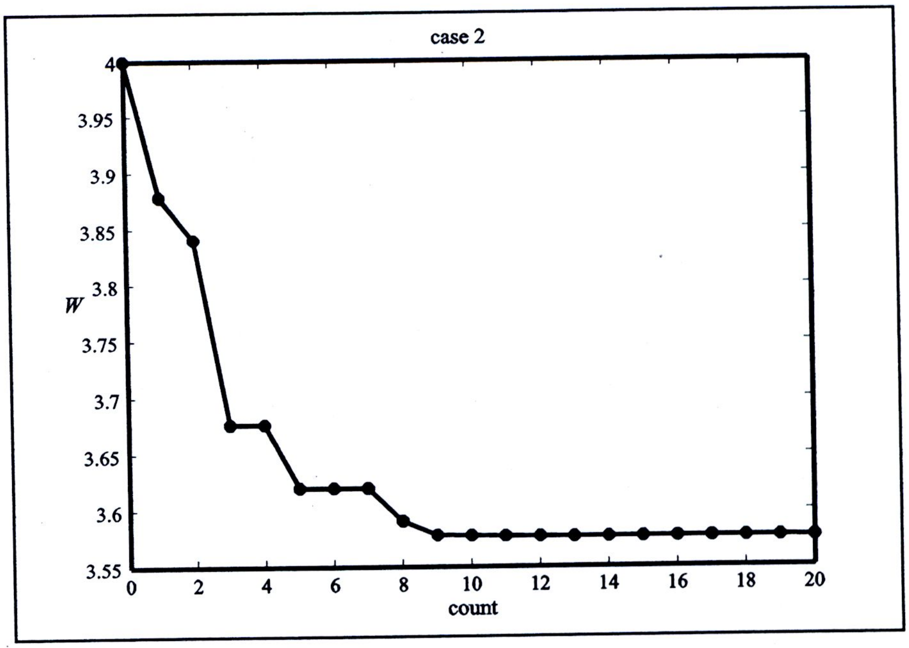

รูปที่ 3.10 การลู่เข้าหาคำตอบ *W* ของขอบเขตการค้นหากรณีที่ 2

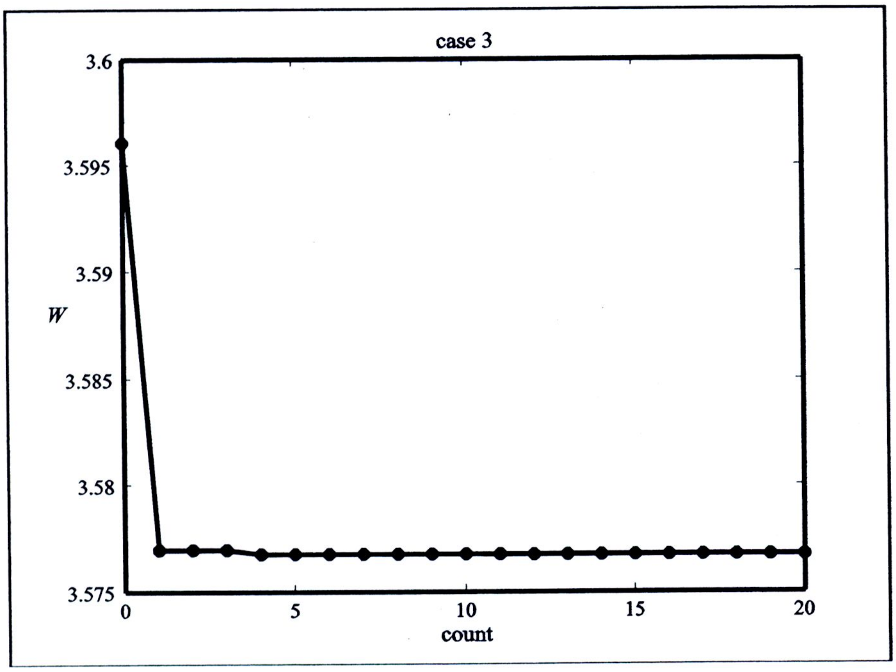

รูปที่ 3.11 การลู่เข้าหาคำตอบ *W* ของขอบเขตการค้นหากรณีที่ 3

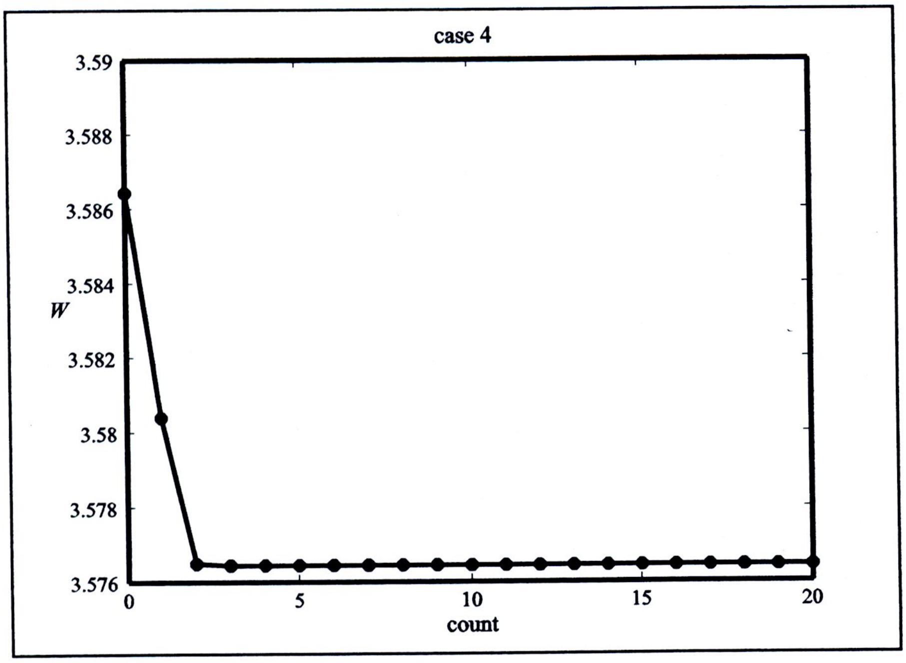

รูปที่ 3.12 การลู่เข้าหาคำตอบ *W* ของขอบเขตการค้นหากรณีที่ 4

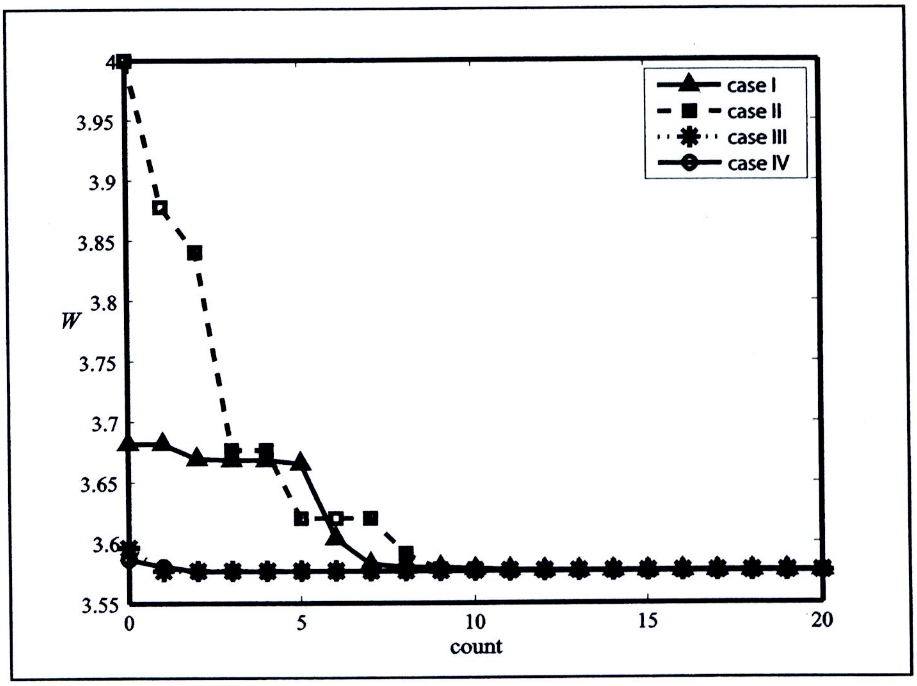

รูปที่ 3.13 การลู่เข้าหาคำตอบ *W* ของขอบเขตการค้นหา

3.3.3 การทดสอบพารามิเตอร์ของวิธีการค้นหาแบบตาบูเชิงปรับตัว

การค้นหาด้วยวิธี ATS ประกอบด้วยค่าพารามิเตอร์ที่สำคัญด้วยกัน 4 ค่า ได้แก่ จำนวนคำตอบเริ่มต้น จำนวนคำตอบรอบข้าง รัศมีเริ่มต้น และตัวปรับลดรัศมี ซึ่งค่าพารามิเตอร์ที่เหมาะสมจะส่งผลให้การค้นหาด้วยวิธี ATS มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นสามารถพิจารณาผลการทดสอบพารามิเตอร์ทั้ง 4 ค่า โดยใช้ขอบเขตของกรณีที่ 4 ได้ตามตารางที่ 3.3 ถึง ตารางที่ 3.6 ดังนี้

ตารางที่ 3.3 การทดสอบจำนวนคำตอบเริ่มต้น

ครั้งที่ / ค่าที่ทดสอบ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ค่าเฉลี่ย	SD
จำนวนคำตอบเริ่มต้นเท่ากับ 10 คำตอบ							
ค่า *W*	3.5765	3.5764	3.5765	3.5765	3.5764	3.5765	$5.5\text{x}10^{-5}$
จำนวนรอบ	3	3	3	1	4	3	1.1

ตารางที่ 3.3 การทดสอบจำนวนคำตอบเริ่มต้น (ต่อ)

ครั้งที่ / ค่าที่ทดสอบ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ค่าเฉลี่ย	SD
จำนวนคำตอบเริ่มต้นเท่ากับ 20 คำตอบ							
ค่า W	3.5765	3.5765	3.5765	3.5765	3.5765	3.5765	0
จำนวนรอบ	6	1	1	1	6	3	2.74
จำนวนคำตอบเริ่มต้นเท่ากับ 30 คำตอบ							
ค่า W	3.5764	3.5765	3.5765	3.5766	3.5764	3.5765	8.4×10^{-5}
จำนวนรอบ	6	2	6	3	1	4	2.3
จำนวนคำตอบเริ่มต้นเท่ากับ 40 คำตอบ							
ค่า W	3.5764	3.5765	3.5765	3.5765	3.5765	3.5765	4.5×10^{-5}
จำนวนรอบ	5	1	6	1	2	3	3.28
จำนวนคำตอบเริ่มต้นเท่ากับ 50 คำตอบ							
ค่า W	3.5765	3.5764	3.5764	3.5766	3.5765	3.5765	8.4×10^{-5}
จำนวนรอบ	1	3	4	6	1	3	2.12
จำนวนคำตอบเริ่มต้นเท่ากับ 60 คำตอบ							
ค่า W	3.5765	3.5764	3.5764	3.5765	3.5765	3.5764	5.5×10^{-5}
จำนวนรอบ	1	7	2	2	1	2	2.51

ตารางที่ 3.4 การทดสอบจำนวนคำตอบรอบข้าง

ครั้งที่ / ค่าที่ทดสอบ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ค่าเฉลี่ย	SD
จำนวนคำตอบรอบข้างเท่ากับ 10 คำตอบ							
ค่า W	3.5765	3.5765	3.5764	3.5766	3.5766	3.5765	8.4×10^{-5}
จำนวนรอบ	6	4	7	9	7	7	1.82
จำนวนคำตอบรอบข้างเท่ากับ 20 คำตอบ							
ค่า W	3.5766	3.5765	3.5765	3.5764	3.5765	3.5765	7.1×10^{-5}
จำนวนรอบ	4	7	9	2	3	5	2.92
จำนวนคำตอบรอบข้างเท่ากับ 30 คำตอบ							
ค่า W	3.5765	3.5765	3.5765	3.5764	3.576	3.5765	7.1×10^{-5}
จำนวนรอบ	6	3	1	3	6	4	2.17
จำนวนคำตอบรอบข้างเท่ากับ 40 คำตอบ							
ค่า W	3.5765	3.5765	3.5764	3.5766	3.5765	3.5765	7.1×10^{-5}
จำนวนรอบ	7	1	1	1	8	4	4.71
จำนวนคำตอบรอบข้างเท่ากับ 50 คำตอบ							
ค่า W	3.5765	3.5764	3.5766	3.5764	3.5765	3.5765	8.4×10^{-5}
จำนวนรอบ	2	2	3	3	3	3	0.55
จำนวนคำตอบรอบข้างเท่ากับ 60 คำตอบ							
ค่า W	3.5765	3.576	3.5766	3.5765	3.5764	3.5765	8.4×10^{-5}
จำนวนรอบ	2	5	4	3	5	4	1.3

ตารางที่ 3.5 การทดสอบค่ารัศมีเริ่มต้น

ครั้งที่ / ค่าที่ทดสอบ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ค่าเฉลี่ย	SD
ค่ารัศมีเริ่มต้นเท่ากับ 1							
ค่า W	3.5764	3.5765	3.5764	3.5764	3.574	3.5764	$4.5x10^{-5}$
จำนวนรอบ	1	6	2	6	4	4	2.28
ค่ารัศมีเริ่มต้นเท่ากับ 2							
ค่า W	3.5765	3.5764	3.5765	3.5764	3.5765	3.5765	$5.5x10^{-5}$
จำนวนรอบ	4	4	1	6	5	4	1.87
ค่ารัศมีเริ่มต้นเท่ากับ 3							
ค่า W	3.5765	3.5765	3.5766	3.5764	3.5765	3.5765	$7.1x10^{-5}$
จำนวนรอบ	2	7	1	1	5	3	2.68
ค่ารัศมีเริ่มต้นเท่ากับ 4							
ค่า W	3.5764	3.5765	3.5764	3.5766	3.5765	3.5765	$8.4x10^{-5}$
จำนวนรอบ	1	7	1	8	6	5	2.88
ค่ารัศมีเริ่มต้นเท่ากับ 5							
ค่า W	3.5764	3.5765	3.5765	3.5765	3.5765	3.5765	$4.5x10^{-5}$
จำนวนรอบ	7	2	6	6	1	4	2.7
ค่ารัศมีเริ่มต้นเท่ากับ 6							
ค่า W	3.5764	3.5765	3.5764	3.5765	3.5764	3.5764	$5.5x10^{-5}$
จำนวนรอบ	3	6	1	1	1	2	2.19

ตารางที่ 3.6 การทดสอบค่าปรับลดรัศมี

ครั้งที่ / ค่าที่ทดสอบ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ค่าเฉลี่ย	SD
ค่าตัวปรับลดรัศมีเท่ากับ 1.1							
ค่า *W*	3.5766	3.5765	3.5766	3.5764	3.5765	3.5765	8.4×10^{-5}
จำนวนรอบ	3	1	2	1	1	2	0.89
ค่าตัวปรับลดรัศมีเท่ากับ 1.2							
ค่า *W*	3.5764	3.5765	3.5764	3.5765	3.5764	3.5764	5.5×10^{-5}
จำนวนรอบ	1	4	1	2	2	2	1.22
ค่าตัวปรับลดรัศมีเท่ากับ 1.3							
ค่า *W*	3.5764	3.5766	3.5765	3.5765	3.5765	3.5765	7.1×10^{-5}
จำนวนรอบ	4	3	4	4	1	3	1.3
ค่าตัวปรับลดรัศมีเท่ากับ 1.4							
ค่า *W*	3.5764	3.5764	3.5764	3.5766	3.5765	3.5765	9.0×10^{-5}
จำนวนรอบ	3	1	3	1	1	2	1.76
ค่าตัวปรับลดรัศมีเท่ากับ 1.5							
ค่า *W*	3.5765	3.5765	3.5764	3.5764	3.5765	3.5765	5.5×10^{-5}
จำนวนรอบ	3	3	3	3	1	3	0.89
ค่าตัวปรับลดรัศมีเท่ากับ 1.6							
ค่า *W*	3.5765	3.5764	3.5764	3.5764	3.5764	3.5764	4.5×10^{-5}
จำนวนรอบ	1	3	3	3	3	3	0.89

จากตารางการทดสอบพารามิเตอร์ของ ATS ตามตารางที่ 3.3 ถึง ตารางที่ 3.6 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การพิจารณาเลือกค่าพารามิเตอร์ และส่วนที่ 2 การพิจารณาเกี่ยวกับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าพารามิเตอร์ที่เลือกมา ซึ่งจะอธิบายได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 การพิจารณาเลือกค่าพารามิเตอร์ที่เหมาะสม

การเลือกค่าพารามิเตอร์ที่เหมาะสมพิจารณาจากค่า *W* ควบคู่ไปกับจำนวนรอบ สามารถอธิบายได้ดังนี้

- จากตารางที่ 3.3 สังเกตได้ว่าค่า *W* ในกรณีจำนวนคำตอบเริ่มต้น 60 คำตอบ มีค่าน้อยที่สุดและจำนวนรอบก็น้อยที่สุดด้วย จึงเลือกใช้จำนวนคำตอบเริ่มต้นเท่ากับ 60 คำตอบ

- จากตารางที่ 3.4 พบว่าค่า *W* มีค่าเท่ากันหมดทุกจำนวนคำตอบรอบข้าง จึงมาพิจารณาที่จำนวนรอบ ซึ่งพบว่าจำนวนรอบของจำนวนคำตอบรอบข้าง 50 คำตอบ มีค่าน้อยที่สุด จึงเลือกใช้จำนวนคำตอบรอบข้างค่านี้

- จากตารางที่ 3.5 สังเกตได้ว่าค่า *W* ในกรณีค่ารัศมีเริ่มต้นเท่ากับ 1 และค่ารัศมีเริ่มต้นเท่ากับ 6 มีค่าเท่ากันและน้อยที่สุด จึงพิจาณาที่จำนวนรอบเป็นลำดับต่อมา พบว่าค่ารัศมีเริ่มต้นเท่ากับ 6 มีจำนวนรอบน้อยที่สุด จึงเลือกใช้ค่ารัศมีเริ่มต้นเท่ากับ 6

- ในทำนองเดียวกัน ตารางที่ 3.6 ค่าปรับลดรัศมีจะใช้หลักการเดียวกันกับการเลือกค่ารัศมีเริ่มต้น จึงได้ค่าปรับลดรัศมีเท่ากับ 1.2

ส่วนที่ 2 การพิจารณาเกี่ยวกับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)

การพิจารณาค่า SD คือ การพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้จากการทดสอบมีการแกว่งหรือกระจายตัวมากน้อยเท่าใด หากข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ใกล้ค่าเฉลี่ยมาก ค่า SD จะมีค่าน้อย ในทางกลับกันถ้าข้อมูลแต่ละจุดอยู่ห่างไกลจากค่าเฉลี่ย ค่า SD จะมีค่ามาก และเมื่อข้อมูลทุกตัวมีค่าเท่ากันหมด ค่า SD จะเท่ากับศูนย์ คือไม่มีการกระจายตัว การพิจารณาค่า SD ของแต่ละตาราง สามารถอธิบายได้ดังนี้

- ตารางที่ 3.3 เลือกใช้จำนวนคำตอบเริ่มต้นเท่ากับ 60 คำตอบ ค่า SD ของค่า *W* เท่ากับ $5.5\text{x}10^{-5}$ ซึ่งมีค่าน้อยมาก ดังนั้นข้อมูลของค่า *W* จึงมีการกระจายตัวไม่มากนัก และค่า SD ของจำนวนรอบ เท่ากับ 2.51 จะเห็นว่าข้อมูลมีการกระจายตัว เพราะข้อมูลบางจุดมีค่ากระโดดขึ้นมากกว่าข้อมูลจุดอื่น

- ตารางที่ 3.4 เลือกจำนวนคำตอบรอบข้าง 50 คำตอบ ค่า SD ของค่า *W* เท่ากับ $8.4\text{x}10^{-5}$ มีค่าน้อยมากเช่นกัน ดังนั้นข้อมูลของค่า *W* จึงมีการกระจายตัวน้อยมาก และค่า SD ของจำนวนรอบ เท่ากับ 0.55 พบว่าข้อมูลยังมีการกระจายตัว แต่น้อยมาก

- ตารางที่ 3.5 เลือกใช้ค่ารัศมีเริ่มต้นเท่ากับ 6 ค่า SD ของค่า *W* เท่ากับ $5.5\text{x}10^{-5}$ มีค่าน้อยมาก ดังนั้นค่า *W* จึงแทบไม่มีการกระจายตัว และค่า SD ของจำนวนรอบ เท่ากับ 2.19 ข้อมูลมีการกระจายตัว เพราะข้อมูลบางจุดมีค่าห่างจากค่าเฉลี่ยของข้อมูลทั้งหมด

- ตารางที่ 3.6 ใช้ค่าปรับลดรัศมีเท่ากับ 1.2 ค่า SD ของค่า *W* เท่ากับ $5.5\text{x}10^{-5}$ มีค่าน้อยมาก ดังนั้นค่า *W* จึงแทบไม่มีการกระจายตัวเช่นเดียวกับตารางอื่น ๆ ที่กล่าวไปแล้ว และค่า SD ของจำนวนรอบ เท่ากับ 1.22 ข้อมูลมีการกระจายตัว แต่ข้อมูลมีค่าใกล้เคียงกันค่า SD จึงมีค่าไม่มาก

การเลือกค่าพารามิเตอร์ของ ATS ในงานวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับค่า W และจำนวนรอบเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้จึงพิจารณาผลจากส่วนที่ 1 เป็นสำคัญและจากการพิจารณาในส่วนที่ 1 สามารถสรุปค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ได้ดังนี้ จำนวนคำตอบเริ่มต้น เท่ากับ 60 คำตอบ จำนวนคำตอบรอบข้าง เท่ากับ 50 คำตอบ ค่ารัศมีเริ่มต้น เท่ากับ 6 และค่าปรับลดรัศมี เท่ากับ 1.2 จากนั้นนำค่าพารามิเตอร์ดังกล่าวของ ATS ไปทดสอบหาพารามิเตอร์ของสมการกำลังงานสูญเสียจำนวน 1000 รอบ/ครั้ง เพื่อหาคำตอบสุดท้าย ซึ่งพิจารณาได้จากตารางที่ 3.7 ดังนี้

ตารางที่ 3.7 ผลจากการทดสอบจำนวน 1000 รอบ/ครั้ง

จำนวนครั้ง	K_{st}	K_h	W
1	8.68×10^{-7}	2.89×10^{-8}	3.5764
2	8.68×10^{-7}	5.1×10^{-8}	3.5764
3	8.68×10^{-7}	5.34×10^{-8}	3.5764
4	8.68×10^{-7}	4.28×10^{-8}	3.5764
5	8.68×10^{-7}	6.23×10^{-8}	3.5764
ค่าเฉลี่ย	8.68×10^{-7}	4.77×10^{-8}	3.5764

จากตารางที่ 3.7 ทำการทดสอบ 1000 รอบ จำนวน 5 ครั้ง แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย จึงสรุปได้ว่า ค่า K_{st} เท่ากับ 8.68×10^{-7} และ ค่า K_h เท่ากับ 4.77×10^{-8} แต่ก่อนที่จะนำค่าพารามิเตอร์ทั้ง 2 ไปใช้กับสมการกำลังงานสูญเสีย จำเป็นต้องทำการตรวจสอบผลการค้นหาซึ่งจะอธิบายไว้ในหัวข้อต่อไป

3.3.4 การตรวจสอบผลการค้นหา

การตรวจสอบผลการค้นหา คือ การนำค่าพารามิเตอร์ที่ได้จากวิธี ATS ดังที่กล่าวไปแล้วในหัวข้อ 3.3.3 ตารางที่ 3.7 มาทำการทดสอบความถูกต้องกับข้อมูล 90% และ 110% ของความเร็วพิกัด ซึ่งข้อมูล 2 ชุดนี้ไม่ได้นำไปใช้ในการค้นหาด้วยวิธี ATS การตรวจสอบทำได้โดยนำค่าพารามิเตอร์ที่ได้ไปแทนลงในสมการกำลังงานสูญเสีย สมการที่ (2.25) แล้วนำค่ากำลังงานสูญเสียที่ได้จากการคำนวณไปเปรียบเทียบกับค่ากำลังงานสูญเสียที่ได้จากการทดสอบมอเตอร์ตามตารางที่ (3.1) ซึ่งผลการตรวจสอบความถูกต้องแสดงได้ดังตารางที่ 3.8 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.8 ผลการทดสอบความถูกต้องของคำตอบจากการระบุเอกลักษณ์

% ของความเร็วพิกัด	$P_{loss(experiment)}$ (W)	$P_{loss(computation)}$ (W)	*% error*
90	166.11	166.93	0.49
110	149.76	143.77	4

จากตารางที่ 3.8 ค่า *% error* จากการเปรียบเทียบของข้อมูลทั้ง 2 ชุด อยู่ในเกณฑ์ที่รับได้ ดังนั้นจึงเลือกใช้ค่าพารามิเตอร์ที่ได้จากการค้นหาด้วยวิธี ATS ตามตารางที่ 3.7 และเมื่อนำค่าพารามิเตอร์ทั้ง 2 ค่า แทนลงในสมการที่ (2.25) จะเป็นดังสมการที่ (3.8) ดังนี้

$$P_{loss} = 15.99 i_a^2 + 735.43 i_f^2 + 2 i_a + (7.92\times 10^{-5}) i_a^2 \omega^2 + (4.77\times 10^{-8}) i_f^2 \omega \qquad (3.8)$$

3.4 สรุป

เนื้อหาในบทนี้นำเสนอการระบุเอกลักษณ์พารามิเตอร์ของสมการกำลังงานสูญเสียด้วยวิธีการทางปัญญาประดิษฐ์ คือ วิธีการค้นหาแบบตาบูเชิงปรับตัว ซึ่งเป็นอัลกอริทึมการค้นหาที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง โดยจะพบว่า การกำหนดขอบเขตของการค้นหา และการกำหนดค่าพารามิเตอร์ของวิธี ATS ให้เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญต่อกระบวนการค้นหา โดยค่าพารามิเตอร์ของ ATS ที่เหมาะสมในงานวิจัยวิทยานิพนธ์นี้ ได้แก่ จำนวนคำตอบเริ่มต้น เท่ากับ 60 คำตอบ จำนวนคำตอบรอบข้าง เท่ากับ 50 คำตอบ ค่ารัศมีเริ่มต้น เท่ากับ 6 และค่าปรับลดรัศมี เท่ากับ 1.2 โดยค่าของพารามิเตอร์ที่ได้จากการค้นหาด้วยวิธี ATS เมื่อนำไปแทนค่าลงในสมการกำลังงานสูญเสียแล้วพบว่าค่ากำลังงานสูญเสียที่คำนวณได้มีค่าใกล้เคียงกับค่ากำลังงานสูญเสียที่ได้จากการทดสอบมอเตอร์ ดังนั้นจากการดำเนินงานทั้งหมดในการหาค่าพารามิเตอร์ของสมการกำลังงานสูญเสียด้วยวิธี ATS ให้ผลเป็นที่น่าพอใจอย่างยิ่ง และจะนำค่าพารามิเตอร์ที่ได้ไปใช้เพื่อคำนวณค่ากำลังงานสูญเสียเพื่อการประหยัดพลังงานในการขับเคลื่อนที่ใช้วิธีทางคณิตศาสตร์ ซึ่งจะนำเสนอต่อไปในบทที่ 4